

Borba

Maribor, 26. okt. 1934

Leto II.

Posamezna številka Din 1.50 • Velja na mesec po pošti dostavljen Din 6.—
za inozemstvo Din 10.— • Uredništvo in uprava: Gregorčičeva ulica 26
Telefon 29-70 • Poštni čekovni račun 10.502 • Izhaja vsak petek • Oglasi po tarifi.

Štev. 43

Politične beležke

p- Nova jugoslovanska vlada. Po demisiji vlade Uzunovića je isti sestavil novo vlado, ki jo tvorijo vsi prejšnji ministri z izjemo vojnega ministra, ki je sedaj general Peter Živković. V vlado pa sta bila pritegnjena tudi bivša ministrska predsednika dr. Voja Marinković in dr. Milan Srškić. Oba sta ministra brez portfelja.

p- Zopet na svobodi. Kakor znano so imeli med drugimi določen kraj za bivanje tudi dr. Korošec, dr. Natlačen in dr. Ogrizek. Naše oblasti so jim sedaj zopet dovolile prosto gibanje.

p- Aretacije teroristov. Po raznih evropskih državah je bilo doslej aretirano večje število teroristov, ki so v zvezi v marseilskem atentatu. Italijanska policija je aretirala tudi njih kolovodjo dr. Pavelića in pomagača Kvaternika. Francoske oblasti zahtevajo njih izročitev, vendar Italija temu dosedaj še ni ustregla. Kakor izgleda, se bodo vse evropske države potrudile, da se končno iztrebi ta zalega.

p- Lebrun zagotavlja. Ko je francoski predsednik Lebrun zapustil našo državo, je iz Rakeka odposlal Nj. Vel. kralju Petru II. brzojavko, v kateri zagotavlja zavezniško zvestobo Francije do Jugoslavije. Kralj Aleksander in minister Barthou nista padla zaman v trenutku, ko sta se vladi obeh držav trudili za evropsko ravnotežje.

p- Madžarska se pogaja. Madžarski ministri predsednik Gömbös se je podal v Varšavo v svrhu razgovorov o zblizanju Poljske in Madžarske. Slednja se zaveda novih zveznih možnosti v Evropi in to v smislu zvezi Adrija-Vzhodno morje. Francoski listi temu stremljenju niso naklonjeni. Obenem se je Madžarski zunanji minister Kanya podal v Rim, kjer je razpravljal v Mussolinijem. Sklepe, da se hoče Mussolini povsem prepričati o eventualni madžarski zvezi. Kajti Francija je pristala na zblizanje z Italijo samo pod pogojem, da se razčistijo odnosi med Italijo in našo državo. Vsa ta pogajanja niti so imela mnogo uspeha, ker sklepajo, da bo prav radi teh neuspehov odstopila vlada Gömbösa.

p- Tajni sporazum Nemčije in Japonske. Kakor poročajo angleški listi, se je nedavno sklenila trgovska zveza med Nemčijo in Japonsko. Nemčija bo letno kupovala na Japonskem milijon ton svile ter drugih sirovin, dočim se bo Japonska oddolžila z uvažanjem nemških kemikalij in eksplozivov. Poleg tega se je podalo na Japonsko 500 nemških avijatičarjev in inženjerjev.

p- Pomorska konferenca propadla. Pomorska konferenca, ki bi se imela vršiti prihodnje leto, je kakor domnevajo, propadla. Amerika in Anglija vztrajata še nadalje na razmerju 5:5:3 napram Japonski. Japonska je izjavila, da se pod takimi pogoji sploh nima smisla sestajati.

p- Demanti španskega poslaništva v Parizu. Na neresnične vesti, da se je Lerrouxova vlada odločila odstopiti in da bo diktaturo prevzel general Franc, je špansko poslaništvo v Parizu objavilo, da so take vesti neutemeljene, ker vladata v deželi popoln mir in red.

Sovjetska Rusija se izneverja svojim idealom. Kakor vse kaže, pozablja Rusija na svoja lastna gesla. Diktatura proletarijata je polagoma začela v povsem »zapadno-buržujske« vode. V začetku so se borili proti plemstvu, sedaj uvažajo »rdeče plemstvo«. Še nedavno se je »Pravda« borila proti vsem buržujskim razvadam, sedaj pa se navdušuje za elegantno pariumsko trgovsko hišo »Tege« v srcu rdeče prestolnice na Gorkijevem Bruljardu v Moskvi se je otvorila elegantna plesna šola »Sokolniki«, kamor imajo pristop le »boljši« in sicer samo v frakih in večernih toaletah. Pa še mnogo, mnogo je takih zapadnih nečednosti tam, kjer bi najmanj pričakovali

Aleksander Veliki Jugoslovanski

Junak in traged sodobne Evrope

OPOMIN BALKANU IN EVROPI.

Po Aleksandru Makedonskem ni bilo na Balkanu vladarja, pod katerega vodstvom bi se odigrali tako važni dogodki, pokreti, kot pod vodstvom Aleksandra Jugoslovanskega. Padlo je dvoje velikih carstev, ki sta skozi veke tlačili Slovanski Jug in ves Balkan, da na njihovih ruševinah vstane jugoslovansko kraljestvo, ki bi postalo temelj neodvisnosti Balkanskega polotoka.

Skozi dve desetletji od Kumanovega do Marsella se ni umaknil iz zgodovine zgodovinskih dogodkov, — vselej je bil na prvem in najodgovornejšem mestu v borbi za popolno svobodo jugoslovanskega in vseh balkanskih narodov v okviru Nove Evrope. Ta najslavnejši borec sedanjosti je moral pasti na fronti miru, kot najbolj juška in najtragičnejša pojava sodobne Evrope, kateri je služil do poslednjega diha.

Bil je Jugoslovani, Balkanec in Evropejec. Bil je vladar, vojak in državnik. Bil je najaktivnejši protagonist zgodovinske preobrazbe Balkana in Evrope dvajsetega stoletja.

Tragična in mučeniška smrt Aleksandra Karadjordjevića, je velik in usoden memento slovenskemu jugu. Balkanu in Evropi, da se zamislijo v globoki smisel življenja in smrti tega velikega Trageda. Ako bodo pravilno dojemali ta smisel, potem bodo Slovanski Jug, Balkan in Evropa šli po novi poti k lepši in svetlejši bodočnosti iz kaosa mračne in krvave sedanjosti.

Izveleci prave posledice iz marseijske katastrofe znači: obvarovati Evropo pred katastrofo.

NAJVEČJI JUGOSLOVAN.

Aleksander Karadjordjević je spoznal najgloblje težnje in najvišja stremljenja svojega naroda na zgodovinskih zborskih, ko sta od vojnih tromb odmevala Balkan in ves svet. V usodni smisel zgodovinskega dogajanja je proniknil On na bojnih poljih, ko je za časa najstrašnejših bojnih izkušenj in nadčloveških naporov vodil svoj narod po krvavih cestah, ki so od Kumanova, preko Bregalnice, Albanije in Dobruđe vodile na Kajmakčalan.

Pod njegovim vodstvom je bil sredi kaosa svetovne vojne jugoslovanski narod voljaško uedinjen, — iz srbskih, črnogorskih in dobrovoljskih polkov, je bila zgrajena organska celota: JUGOSLOVANSKA NARODNA VOJSKA. In ta vojska je s prebitim solunskimi frontami zrušila antijugoslovansko fronto združenih sovražnikov balkanske svobode, ter omogočila stvaritev Jugoslavije.

Ta naša narodna vojska, to delo regenta in naroda, je največje in najpozitivnejše delo naše narodne revolucije. Ta revolucija ni samo ustvarila države, temveč jo je tudi obdržala in ohranila skozi vse peripetije naše vojne notranje in zunanje politike, kot neomahljiv garant naše narodne svobode in državne nezavisnosti.

Nato je On z odločno in hrabro gesto prevzel nase vso odgovornost za daljnjo usodo naroda in države. Kajti Aleksander Karadjordjević, pravnik Vodje in sin Kralja Dobrovoljca, je bil kot vrhovni komandant narodne vojske za časa ustvarjanja jugoslovanske države najdostojnejši interpret jugoslovanske nacionalne revolucije, katero je dovedel do njenega končnega cilja in za katere usodo je stvarno nosil najvišjo odgovornost pred narodom in zgodovino.

S svojega prestola je vselej gledal na narod in državo kot na edinstveno in nedeljivo celoto. On je bil edini pozvan, da reši naš notranji in zunanji državni problem.

Že za časa svetovne vojne je bil kralj Aleksander verni, iskreni in odločni Jugoslovani in je bil takrat vsem jugoslovanskim nacionalnim revolucionarjem, ki so imeli za smoter zrušiti trilo stavbo Avstrije, največji porok za uresničenje. On ni samo bil v odločilnih trenutkih na čelu svojih bojnikov, temveč je tudi v vseh kritičnih političnih momentih reševal položaje v duhu jugoslovanstva.

Kralj Aleksander je bil posebljenost hotenja po popolnem jugoslovanstvu. Bil je predstavnik jugoslovanskega narodnega edinstva in državne nerazdružljivosti. Prav zato, ker je črpal svojo moč iz jugoslovanske ideje, ki je sinteza smisla in duha naše nacionalne zgodovine in ker je bil najvišji predstavnik borbe, ki so se žrtvovali za ustvaritev te ideje — je bil inkarnacija in personifikacija jugoslovanskega narodnega suverenstva.

Zgodovina jugoslovanskega narodnega osvojenja in državnega uedinjenja bo za vse čase povezana z imenom največjega in najzaslužnejšega Jugoslavana, z imenom prvega kralja Jugoslavije, kralja Vojaka in Državnika — Aleksandra Velikega Jugoslovanskega.

PROTAGONIST BALKANSKE NEODVISNOSTI.

Kralj Aleksander, zvest tradiciji svoje rodovine in zgodovinskemu poslanstvu svojega naroda, je s svojimi zgodovinskimi poseti in s svojo zgodovinsko iniciativnostjo nove balkanske politike, jasno začrtal svojo politično koncepcijo ustvarjanja balkanske zajednice in to na osnovi neodvisnosti in solidarnosti vseh balkanskih narodov.

S svojimi poseti herojev Dobruđe in Plave grobnice, je kralj Aleksander simbolično označil smisel svoje politike. On, vrhovni poveljnik teh mrtvih junakov, ki so se na bojnih poljih borili za svobodo Slovankega Juga in vsega Balkana, sedaj do konca uresničuje njih misel, ki jih je vodila pri ustvarjanju ideje svobode in edinstva Balkanskega polotoka.

S svojimi sestanki z vladarji in državniki Romunije, Turčije in Grčije, je kralj Aleksander pripravil pakt Balkanskega sporazuma. S tem paktom je bila ustvarjena možnost za pričetek nove dobe Balkana, kot sestavnega, enakopravnega in neodvisnega dela Evrope.

Kralj Aleksander se je zavedal, da ne more priti do končne rešitve balkanskega problema, dokler se ne sporazumeja in spoprijateljuje Jugoslavija in Bolgarija, Ker, Slovanski Jug je po svojem zemljepisnem položaju in zgodovinskem poslanstvu poklican, da je in bo nosilec ideje svobode in solidarnosti vseh balkanskih narodov. On je dal iniciativo za novo politiko med Beogradom in Sofijo, ker se je zavedal, da dokler bodo na slovenskem Balkanu obstojali spori, dotlej bodo imeli na Balkanu besedo tudi ne balkanski narodi. S svojim triumfalnim posetom v Sofiji je stvaril možnost skupnega političnega in gospodarskega sočelovanja Jugoslavije in Bolgarije.

Jedro politike kralja Aleksandra je bilo v tem, da se sme na Balkanu voditi samo ena slovanska in samo ena balkanska politika. In da je že skrajni čas, da balkanski narodi vzamejo v svoje roke nadaljnjo usodo Balkana in da sami uresničijo geslo: Balkan balkanskim narodom in balkanski narodi Balkanu. S to svojo politiko je kralj Aleksander obrnil novo stran v zgodovini Slovankega Juga in Balkanskega polotoka. Jugoslavija pa je s tem postavila ogelni kamen dveh mednarodnih političnih formacij, ki zagotavljata mir Balkanu in srednji Evropi. Na eni strani pakt

Male antante, a na drugi strani pakt Balkanskega sporazuma. Nedavni triumfalni sprejem kralja Aleksandra v Sofiji pa je manifestiral, da tudi nova Bolgarska hodi po novi poti, da ni več poti nazaj in da se dvajset milijonov Slovanov zaveda svojega zgodovinskega poslanstva in odgovornosti za nadaljnjo usodo Balkana. Razumljivo je, da ima ta nova politična situacija na Balkanu tudi velik vpliv na razvoj mednarodnih odnosov v Evropi.

POBORNIK IN MUČENIK EVROPSKEGA MIRU.

Ko je kralj Aleksander kot Vojak in Državnik postavil močne temelje jugoslovanskemu narodnemu in državnemu edinstvu, ko je Jugoslavijo povezal v duhu solidarnosti in prijateljstva z vsemi balkanskimi državami, se je podal na delo za obči mir Evrope. Zavedal se je, da sta mir in napredek Balkana odvisna od miru in napredka cele Evrope.

In na tej poti v Evropo je padel najslavnejši Balkanec kot borec na fronti miru. Nastaja usodno vprašanje za Evropo: Zakaj je moral pasti Aleksander Karadjordjević in kak je smisel njegove smrti?

V Evropi kljub obstoju Društva narodov še ni povsem likvidirana svetovna vojna. V Evropi še ni miru in blagostanja, Evropa života-ri od ene do druge brezplodne konference. Tako bo vse dotlej, dokler ne bodo prišli vsi Evropski narodi do spoznanja, da je neobhodno potrebna solidarnost vseh narodov in da mora biti konec vseh imperalističnih zahtev.

Med tem nekatere evropske države sploh ne mislijo na to in z vsemi silami delajo na tem, da porušijo dosedanje odnose med evropskimi državami. Nekateri evropski narodi se nočejo priznavati za enakovredne člane evropske zajednice, temveč zahtevajo za sebe posebne in dominantne položaje. To so največji Antievropejci in prav v tem je tragedija Društva narodov in sodobne Evrope.

Ko je kralj Aleksander kot najvišji predstavnik novega Balkana šel v dominantni center zapadne Evrope, da tam izpove voljo Jugoslavije in Balkana, je bil ubit. Ubit od onih mračnih in razdiralnih sil, ki nočejo sporazuma in miru med evropskimi narodi, temveč jo hočejo spraviti v novo vojno. A danes zapeljati Evropo v vojni kaos, bi ne pomenilo upropasti samo Evropo. V nevarnosti bi bil kulturni napredek vsega človeštva.

*

NAŠ VELIKI KRALJ, JUNAK IN MUČENIK!

UBILI SO TE, DA ZBEGAJO S TEM JUGOSLOVANSKI NAROD IN DA UBIJEJO JUGOSLAVIJO.

ZMOTILI SO SE V SVOJIH RAČUNIH. DANES JE JUGOSLAVANSKI NAROD EDIN STVEN IN STOJI VES OB SVOJI S SLAVO VENČANI DINASTIJI IN OB KRVAVO PRIBORJENI NARODNI DRŽAVI.

NAJVEČJI SIN JUGOSLOVANSKE ZEMLJE! TUDI MRTEV OSTANEŠ VODJA JUGOSLOVANSKEGA NARODA, KI BO DO KONCA IZVRŠIL TVOJO POSLEDNJO ŽELJO: ČUVAJTE JUGOSLAVIJO! A ZA VSA VELIKA DELA, KI SI JIH IZVRŠIL ZA NAS, ZA SVOBODO SLOVANSKEGA JUGA, BALKANA IN ZA MIR EVROPE, NAJ TI BO VEČNA HVALA IN SLAVA.

Luka Kostrenčić, Zagreb,

Jugoslavija in zločinski strel

V tem članku hočem le na kratko iznesti glavne misli, ki se porajajo skoraj nehoti v duši mladega človeka, ki je zasledoval tragične dogodke, nastale s smrtjo našega do-brega kralja.

Vsaka zdrava in močna ideja prodre, mora prodreti, prej ali slej. Nesmiselno je, zločinu v Marseillu pripisovati idealne in ne vem kakšne čiste nagibe, s katerim so prej, sedaj in še bodo poslušali naši notranji sovražniki opravičiti podle strele. Kajti oni so sami sebe najjasneje in najdoločeneje obsodili. Zdrav razum pove, ako bi se z revolucijo ustvarjali ideali, bi ti sploh ne mogli niti obstojati, ker bi jih z metodo (načinom), s katero smo stremeli k njim, sami uničili.

Marsejski zločinci so s strelji na kralja ubili svojo ideologijo, kajti samo so dvomili, da bi se z močjo svoje misli mogli kdaj uveljaviti. Kakor pa zdaj vemo, so že nižje padli. Intelektualci, kateri so se smatrali za cvet moderne hrvaške miselnosti — so bili čisto enostavno plačani. S tem pa so padli v oči kulturnega človeka na stopnjo najnižjih tipov človeške družbe. In če drugega ne, to je moral priznati tudi najhujši in najtrdovratnejši sovražnik našega narodnega edinstva. Otroška je ta trditve in iskanje, kdo je streljal, važno je samo eno: kdo je UKAZAL streljati.

Nas Slovence pa mora navdajati v tej gnusni tragediji eno: naše slovenske roke ni bilo v tej bandi. In težko, zelo težko bi jo bilo najti. Kdor pa je videl bol slovenskih mest, ta je moral ostrmeti. Bilo je iskrena in globoka. Čeprav ne praznujemo »tisočletnic kraljestva«, čeprav ne postavljamo Ljubljane v kulturni center države, vendar smo v šestnajstih letih dokazali, da smo trezni in pametni narod.

Ako bi imeli Slovenci nekoliko bolj razvite sposobnejše voditelje, sem prepričan, da bi igrali v Jugoslaviji zelo važno vlogo. Tako pa smo dajali samo dobre in solidne uradnike, vestne intelektualne delavce, pošten in miren delavski in kmetijski sloj, ki pa je bil na pravem mestu slabo poznan in ne razumljiv. Nas poznajo južno od Save samo kot pridne »Kranjske Janeze«, ki imajo zelo lepe kraje in nič več. Dolžnost mlajših generacij je, da tu krenejo na boljša in treznejša pota. Mlada generacija bo morala pričeti k u l t u r n o zedinjevanje jugoslovanskega naroda. To je pravi in logični zmisel velikih besed: »Čuvajte Jugoslavijo«. Marsejski strelji morajo prebuditi tudi Slovence. Mi smo ljubili pokojnega kralja, ker je bil tako naš, da bolj sploh ni mogel biti. Čas pa je, da gremo sedaj na delo, kakor je bilo tudi življenje našega kralja en sam delavnik.

Pustimo zaenkrat idejo velike Jugoslavije, pa delajmo trezno za Jugoslavijo. In še ro: Delati za Jugoslavijo se pravi nositi to ljubezen v vsaki naši besedi, v vsaki naši misli. Otrdesimo se onega fatalnega in za nas tako usodnega greha, da je »vlada« isto kot »država«. Vsak naš delavec, vsak naš kmet mora vedeti, da je država tudi on. Ne prodajamo jugoslovenstvo na zborovanjih, v gostilnah in shodih, ampak nosimo in izvajamo to v najmanjšem dnevnem opravilu, v najmanjšem razgovoru z našim in tujim človekom. Kajti v majhnem je človek velik. Hodili bodo odslej v našo državo gostje, radovedni, kako je z nami. Oni ne bodo prihajali na zborovanja, na shode, ampak bodo stopili v stik z malim človekom, kateri je v bistvu temelj vsake zdrave države. Zato povejmo našemu malemu človeku, da je tudi on država. Faktični izvršilci največjih zgodovinskih idej so bili preprosti mali ljudje. Oni so se žrtvovali, oni so se borili. Tako je bilo s krščanstvom, tako s francosko revolucijo, tako bo z vsako veliko idejo.

In če nikomur ne bi veljale poslednje kraljeve besede, veljale bi našemu kmetu, našemu delavcu. In to je naš veliki kralj sam dokazal. Svoje poslednje počivališče si je izbral med svojim zdravim, kmetiskim narodom. Razni drugi delavski in kmetijski »voditelji« počivajo v najrazkošnejših mavzolejih, ki daleč prekašajo grobove raznih bivših cesarjev. (N. pr. Ljeningov grob v Moskvi!)

Kralja so nam ubili, a ubiti nam niso mogli njegovega dela. Jugoslavija je pokazala, da je zdrava in logična posledica osamosvojitve južnih Slovanov. Tisočletja so našim pračedom tuji vcepili svojo kulturo, svoje smotne. Ni bilo potrebnih niti šestnajst (!!) svobodnih let, da smo se zopet združili in vzljubili. To je moč zdrave in sočne ideje. Kako naivno je delo nekaterih držav, ki mislijo, da bodo z bombami in revolverji to uničili! Zgodovina velikih idej pa nam jasno pravi: o enem: čim bolj so streljali in ubijali, tem jača je izšla iz vsega tega ideja. In tako se dagaja tudi z jugoslovansko idejo. Velike naloge slovenskega dela našega naroda pa je, da si pripori tu pravo in odgovarjajoče mesto. Mislim, da smo Slovenci nekoliko preveliki liriki, ter da plavamo preveč v čustvih. Saj na političnem polju je tako. Ali imamo danes človeka na tem polju, o katerem bi lahko rekli, ta je naš, v tega neomajno verujemo? Niti četrtno tega nimamo. Mnogo je tu kriva tudi naša intelektualna omladina, ki je strahovito zapadno-evropsko orientirana, ter razcepljena v neskončno malih grupah, katere ima vsaka svojega evangelista. Več zveze z našo zemljo, z našim človekom, kajti gorje nam, ako bomo pričeli presejati napol razumete evropske struje na naša kmetstva tla, ki imajo svoje zahteve, svoje probleme in svoje rešitve. Tudi najboljše južno sadje presajeno v se-

Bratje Čehoslovaki objokujejo smrt našega vladarja

Žalna svečanost, ki je tolmačila čuvstva

Pismo uredništvu „BORBE“ — Češkoslovaški narodni socialisti ob smrti kralja Aleksandra in ministra Barthouja

Uredništvo »Borbe« je prejelo od tajništva Češkoslovaške narodno-socialistične stranke iz Prage naslednji dopis:

Spoštovani in ljubi bratje!

V času, ko žalujemo nad izgubo Vašega Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, smo tudi mi v duhu z Vami. Poročilo o tragični smrti kralja Aleksandra se nas je enako bolešno dojnilo, kakor Vas. Prva spominska svečanost je bila prirejena v znamenju žalosti v glavnem mestu Prag ob naše stranke, in se je vršila na Slovanskem otoku 13. okt. t. l. Na njej je izpregovoril o pomenu življenja in delovanja plemenitega Vašega kralja predsednik in vodja stranke, brat senator Václav Klobuč. — Istočasno Vam pošiljamo sliko te komemoracije in prilagamo članek o komemoraciji sami, ki ga je napisal brat Jaroslav Motyčka. S sestrskim pozdravom Meta Dudova I. r.

lovanje evropskih narodov, kakor sta skupaj sedla v avto, ki je postal njun skupni pogrebni voz, tako smo videli njuni sliki v dvorani Slovanskega otoka. Kot častna straža so stali tu molče, kot izklesani, člani »Straže svobode«.

Hito so se napolnili vsi sedeži in mnogo navzočih je moralo stoje napolniti zadnji del dvorane. Ko je godba »Straže svobode« začela ruskim koral »Kol slaven« in Fučikov »Requiem«, ter je pevec Linka zapel Dvořákov »Biblično pesem«, je nastopil brat predsednik Klobuč, da bi govoril iskrene besede in z njimi orisal kako je rastele prince Aleksander v junaka in velikega kralja in kako je francoski državnik Barthou z gal-skim zanosom in genialnostjo že v visoki starosti posvetil svoje življenje delu za varnost Francije in njenih zaveznikov ter za mir vse Evrope.

je v boju kakor vojak, ne boječ se velikosti nalog. Od zmage pri Kumanovem, kjer je vodil srbsko vojsko, pa do poveljstva na solunski fronti, kjer je umel iz ostankov srbske armade znova postaviti tri nove divizije in eskadron konjenice ter s to hrabro peščico Srbov doseči presenetljiv prodor in napredovati, ne ozirajoč se na pomisleke svojih francoskih in angleških prijateljev, vse do Niša. Tako raste njegov vojaški ugled in legenda o njegovem osebnem pojavu in vplivu na ostale vojake. Ne pozabimo, da je prodor v Solun začetek konca vojne in tudi začetek naše svobode. Nato se je poprijel težkega in odgovornega dela za zedinjenje Jugoslavije. Z razumevanjem je zasledoval tudi našo usodo in s posredovanjem svojega simpatičnega generala Hadžića je uredničil vojaško zvezo z našo republiko še prej kot je nastala Mala antanta.

Z njim je padel Louis Barthou, ki si je znal letos spomladi pridobiti srca Pražanov. Bil je to izkušen politik, prebrisan državnik, od svoje mladosti poslanec in že po tridesetem letu zaporedoma minister mnogih resorov. Naša ljubezen do Francije je globoka zgodovinska hvaležnost. Zavedamo se tega.

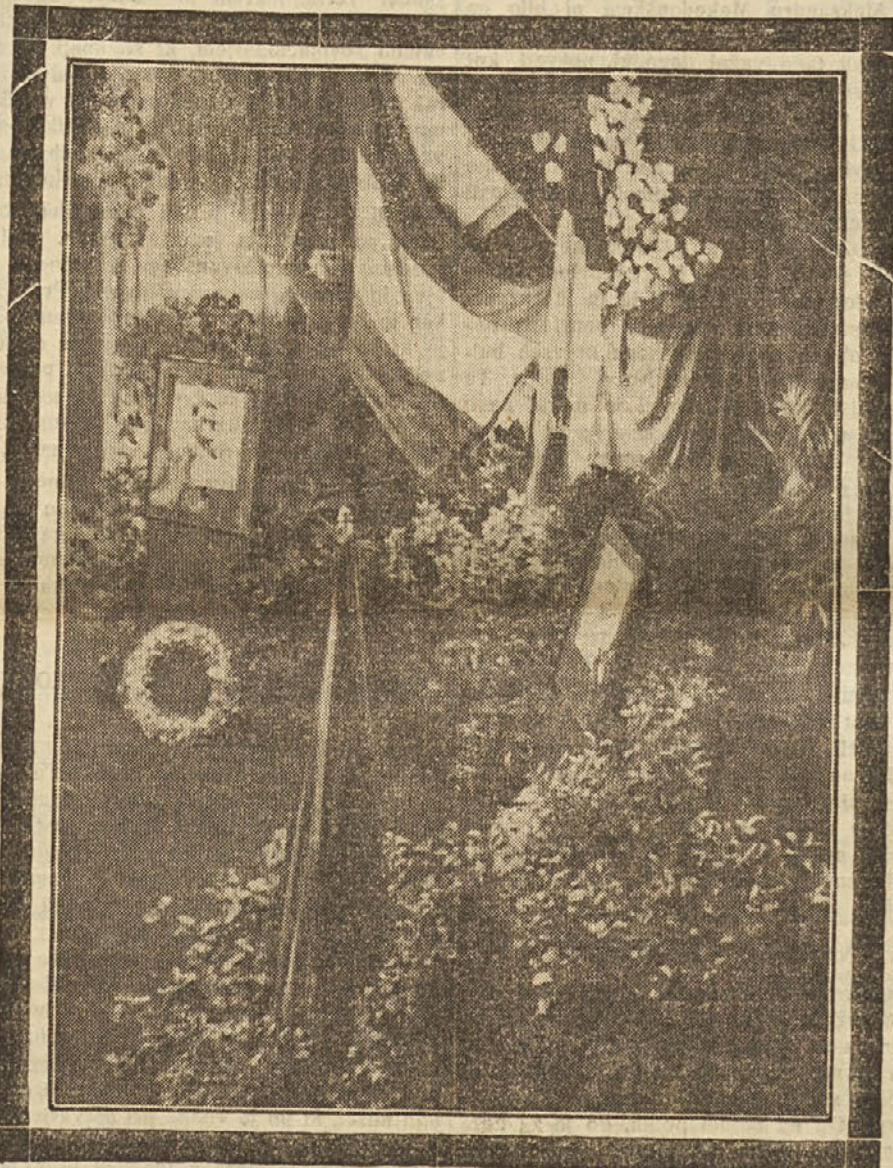
Danes preživljamo dobo, ko ogroža Evropo barbarstvo. Se so narodi in države ki se pripravljajo na napadalno vojno. Satanske zarote proti miru moramo budno zasledovati in biti vedno pripravljeni, da jih odbijemo. Vemo, odkod prihajajo te spletke.

Ta dva velika mrtva, ki sta v Marseillu umrla za idejo miru, sta umrla tudi za naš. Njuni imeni bosta ostali zapisani z zlatimi črkami v zgodovini našega naroda in mi jima bom ohranili trajen, hvaležen spomin. Večna jim slava!

Po Klobučevem govoru, ki so ga poslušali vsi pozorno in v globoki žalosti, so zadoneli zvoki jugoslovanske, francoske in češkoslovaške himne.

V očeh starih mož smo videli solze. Žensko so glasno plakale. Bil je to pogreb dveh naših ljubljenih prijateljev, ki smo ga priredili v Pragi, da bi se mogli z vso hvaležnostjo pokloniti njihovemu svetlemu spominu ter obljubiti zvestobo njihovim idealom. Bila je to tudi krasna manifestacija narodne zavednosti in dorastlosti. Dokazala je, da stoji naš narod trdno v prvi vrsti pa narodni socialisti, ki se zavedajo svojega poslanstva. Bila je to tudi izjava močnih čustev krvnega sorodstva in velikega našega tradicionalnega prijateljstva do Jugoslavije in Francije. Naša stranka in »Straža svobode« sta si pridobila s to zgodovinsko manifestacijo živih simpatij in naše prepričanje se je še bolj poglobilo. Bila je to manifestacija, ki je mnogo povedala in pokazala, kako zedinjeni in zavedajoč se svojih dolžnosti stojimo na straži za mir in ljudsko srečo.

Jaroslav Motyčka.

Priobčujemo poslani članek dobesedno:

Molče so prihajali ljudje v soboto zvečer na Slovanski otok. (Otok sredi Vltave, kjer so obširne zgradbe. Op. uredništva). Stopali so po stopnicah proti veliki dvorani, ki je zavita v žalne dekoracije temnozelenih in črnih draperij, primerno izražala tragično razpoloženje, ki ga je v nas vse priklical strašni marsejski dogodek.

Na prednji strani dvorane sta bili postavljene nad velikimi, srebrnimi lovorjevimi venči, pod zastrtimi zastavami bratske Jugoslavije in Francije, sliki naših dragih prijateljev, mučnikov miru, ki sta izkpravela za večjo varnost nas vseh. Kakor sta bok ob bok delala za mednarodni sporazum in za sode-

vo vojni ni nobeno poročilo učinkovalo za nas tako porazno, je govoril Klobuč. Izguba, ki je zadela Jugoslavijo in Francijo, je zadela tudi nas in marsejski strelji so ranili tudi naša srca. Danes je že brezpomembno razmišljanje, ali je bilo treba, da je morilec tako hitro izvršil svoje gnusne delo in ali tudi potem ne bi bilo mogoče rešiti življenje vsaj ranjenemu Barthouju. Vidimo, da se drugod s škrofulozno skrbljivostjo pazi na varnost državnih poglavarjev, zlasti ako je tako izpostavljen, kot je bil kralj Aleksander, na čigar postavi je počivala tako velika usodna smrtna senca.

Kralj Aleksander je rastele iz krvi lastnega naroda, kakor naš Jurij Padebradsky. Rastele

Ne pozabite slovenski kmet in delavec, da je na grobu njenega kralja žara s tvojo zemljo in pazi, da se v tej zemlji ne zarede črvi! Ne pozabite slovenski kmet in delavec, da meji njena zemlja na državo, ki komaj čakajo, da bi jim tlačili, ko so jim morali tlačiti tvoji pračtetje tisočletja!

Vsako besedo, ki jo izrečeš proti svoji domovini, pomenja novo kroglo v mrtvo truplo tvojega kralja.

Z vsako tujo besedo, s katero oskrnjavaš svoja usta, pljuneš na grobove svojih očetov, kateri so ti ohranili in izročili najdražje, kar ima narod — svoj jezik! Bodi ponosen na to dragoceno dedščino, očuvaj jo in jo oplemenijo izroči sinovim! S tem stopaš v pravi krog svobodnih sinov naše zemlje in uajlepše izpolniš oporoko svojega hrabrega kralja.

ČUVAJMO JUGOSLAVIJO!

Danilo Viter.

Naša skromnost

Takoj po gnusnem atentatu na našega vladarja, je ves naš tisk ubral napram krivcem tako mehke in obzirne strune, da je bilo kar gniljivo. Morda je tako velevala diplomatska taktika, čeprav bi lahko storili drugače. Nihče v naši državi ni dvomil in še danes ne dvomi, s čigavim denarjem je bil ta zločin storjen. Druge države so pokazale s prstom na krivca. Mi Jugoslovani pa, ki smo dali prvega med prvimi, smo bili ob vseh naši tugi in žalosti tako obzirni, tako skromni, da smo se upali komaj pokazati našo bol v pridruženem litemu. Narod stiska pesti. Naš narod je poleg izgube velikega Jugoslovana užaljen do dna duše. — To, kar dela danes Italija s preiskavo napram izdajcem našega naroda in domovine, presega že vse meje. Skoraj istočasno, ko se italijanska mornarica klanja spominu našega mučenika, štiti one, ki so storili ta gnusen zločin. Kaj je nar Italiji štirinajst milijonski narod in prestiž Francije! Italiji je važnejša njena dvatisočletna kultura, ki štiti zločince. V redu! Italijani! Posrečilo se jim je, da so vas prepričali o razpadu mlade Jugoslavije za primer, da pade naš kralj. Doživeli tega niste in tudi nikoli ne boste. To vam je dokazal naš narod. Kaj vam je sedaj storiti? Ne premišljuje in ne žalite našega naroda! Naš narod je miren, pošten, globok in srčno bolj vzgojen, kljub temu, da nima za seboj dvatisočletne kulture! Če se bojite izročiti bandite Paveliča, Perčeca, Kvaternika in druge, ker bi vas morda kompromitirali. Dajte nam njih glave. Nam bo zadoščeno, vi pa boste dokazali, da ste bili zapejani in da hočete popraviti vsaj nekaj. Pokazite, da premorete več kot Benečani, bodite pošten! Potem vam bomo podali svoje roke, ki je sicer žuljava — a nočena!

Mladina: proč s pesimizmom!

Bodi udarna, borbena, neustrašna! Mladina, bodi mladina!

Zopet so odjeknili strelji in ponovno si je mlad človek vzel življenje 23. oktobra popoldne si je z repetirno pištolo pognal kroglo v glavo 14-letni Avgust Jelen, dijak realne gimnazije v Mariboru. Popoldne so se učenci uprli profesorju nemščine, za kar jih je vpisal v razrednico. Dijaki so se bali najstrožjih posledic in sklepali na izključitev. Popoldne so bili dijaki pri telovadbi. Avgust je bil ves čas potrjen in zatrdel, da se svojim prijateljem, da se ustrell. Seveda ni tem njegovim besedam nihče pripisoval kakega resnega namena. Dokler — se ni zgodilo. Avgust se je podal na stranišče in si tam vzel mlado življenje.

To je šesti dijaški samomor v zadnjih dveh letih. In motivi so bili skoraj vselej isti: nepravilna vzgoja. Ne mislim tu obsojati šolske zavode kot take, temveč opozoriti, da se vse merodajne činitelje in predvsem mladino samo na nekatere skoraj nezavedne vzroke, ki so pritirali toliko mladim na rob obupa.

Živimo v razdvojeni dobi, ko se krešajo stari in novi nazorji, ko padajo stare dobrine in se na obzorju pojavljajo nove. Vso to dobo razravnajo globoko občuti mladina, ter jo doživlja v vseh odtentkih. Kajti današnja mladina ni to, za kar jo hočemo spoznati površne oči starih. Nič več ni tiste »bidermajerske romantike«. Vse je trda realnost, ki buta ob idealen polet malih sanjčev. In ker ni med mladino one razumevalne avtoritete, ki bi ji nakazala in vodila po novi poti sedanjosti in optimizma, zato brezupno padajo mlada bitja v pesimistična razpoloženja.

Preprost star človek bo sodil: Sport je vsega kriv. Mladina se ne uči, zanima se za vse drugo, kot za šolo in zato je tak polom. O, da bi bilo samo to! In ta ugovor sploh ne drži. Ako izvzamemo slabo družbo, je sport samo plemenita (res, žal je zunanja) borba mladih moči. Borba pa jača dviguje človeka, usposablja ga za življenje.

Borbenosti in aktivnosti pa naši mladini manjka. V tem je njena tragika.

Brez dvoma ubije zgrešena pedagogika to aktivnost že v kali. Dijak je vse preveč okupiran s šolo, ves predpoldan je v njej, ves popoldne se zanj pripravlja in včasih še dolgo v noč. Šola mu je vse, šola mu mora biti vse. To je zgrešeno. Kajti vsak najmanjši neuspeh v šoli je za dijaka odločilna življenjska važnost. Dijaški obzor ne sme segati preko šolskih zidov in vendar utripajo zunaj življenja, ki zahteva borcev in ne šolsko vzgojenih slabičev. V šoli so pedagoški in religijski zakoni, ki ne dovolijo prešernega, življenja polnega razuma. Danes ni mladine v življenju. Izven njega živi v šoli in po semeniščih življenje, ki ni vredno življenja.

Gospodje pedagogi, ali ima kdo izmed vas pravico vprašati: Čemu ni več navdušenja med mladino? Ali ima kdo izmed vas pravico vreči kamen na slednjo izmed padlih žrtev? Prav gotovo ne! Kajti vi smatrate dijaka za šolski produkt, ki se za svoje uspehe ima zahvaliti samo vam. Neuspehov pa je sam kriv. In ta produkt kakršnekoli

kvalitete opazujete samo pod šolskim mikroskopom in ne vprašujete se za življenje izven šole.

Ker se mladina radi šole v privatnem življenju ne sme udeleževati, zato se je podala na skrivna stranpota, v katera nimajo vpogleda sivi nazorji pedagogov. Ta stranpota za mladino gotovo niso častna in v večini slučajev celo pogubna. Mladina se je priučila skrivanja, hinavščine in laži, ker tako lažje doseže svoj cilj in uspehe. Ta laž je rodila nezaupanje v odkrito in usodno resnico, katere nositelji bi prav mladina morala biti. Laž je rodila nezaupanje v lastno osebnost, v delo, v napredek. Rodila je pesimizem. Mladina je izgubila svoje plemenito življenje: borbenost za resnico in pravico. Sra-

motno je klonila pred in radi šolske šibe in ukorov. Ker se ni odkrito pričelo s spolno vzgojo, se mlad človek izživlja na perversne, pogubonosne načine. Danes srečavaš mladino upadlih, bledih lic, sklonjenih glav in turobnih misli. Vsemu temu se še pridruži socialen položaj. Še vlada socialna razlika v naših šolah in nikogar ni, ki bi jo z odločno gesto odpravil. Zato se nihče ne sme čuditi, da so ti mali že filozofi, nositelji pesimizma: Saj je vse skupaj nič... čemu živeti? ... življenje je brezsmiselno...

Ali naj bo taka mladina res naša nada, garant srečnejše bodočnosti?

Danes ti, mladina, ključno geslo, ki si ga brezvestno pogasila: Zavedaj se, da ni šola vse! Da tudi izven nje človek postane vreden član človeške družbe. Da je življenje več kot šola. Zato v življenje, mladina! Življenje šele iz človeka ustvari človeka! Proč s pesimizmom! Bodi udarna, borbena, neustrašna! Tvoja borba bodi odkrita, značajna, z enakim orožjem pa naravnost v obraz! Mladina, bodi mladina!

Ali so to kulturna in nacionalna društva?

»Nov kino v Mariboru.« — Mestni upravni odbor je na svoji zadnji seji prepustil dvorano Apolo kino, tukajšnji ZKD v svrhu prirejanja kinopredstav.

Že nekajkrat so nekateri naši listi grajali delovanje nekaterih naših »kulturnih« in »nacionalnih« društev, ki so jim ti pridevki samo plašč, za katerim se krijejo. Tudi naš list je že o tem pisal. Danes se hočemo z gornjim vprašanjem temeljito pobaviti.

Smoter vseh društev in organizacij, ki nosijo pridevek »kulturni« ali pa »narodni« bi naj bil tak, da bi se ta kulturnost in nacionalnost očitovale vedno in povsod pri njih delovanju. Žal, da temu ni tako, ker je delovanje mnogih naših takih društev in organizacij zgrešeno že od vseh početkov in ker vsa ta društva pojmujejo kulturno in nacionalno delovanje v duhu časa, ki je že davno za nami. Nekatera društva in organizacije pa vodi misel, zbirati čim več kapitala, ki se potem naložen v kakem denarnem zavodu množi tudi v času, ko bi bila kaka kulturna ali nacionalna akcija najbolj potrebna denarne pomoči.

Vsa ali večina naših kulturnih in nacionalnih društev vodi kot že omenjeno — smoter za čim večjim kupičenjem denarnih sredstev. Pri tem se ne strašijo velikih vsot, ki jih izdajajo za razne naprave, ki omogočajo nato prirejanje prireditve, ki nimajo s kulturo in nacionalizmom prav nič skupnega. Vsa ideologija takih društev in organizacij postane s tem problem. Znano nam je neko mariborsko društvo, ki ni moglo nikjer dobiti potrebnih denarnih sredstev za ureditev svojih prostorov. Za čudo, pa je bilo takaj na razpolago dovolj kredita, da se je primerno uredil prostor z vsemi mogočimi stoli, mizami, šotori, razsvetljavo itd. — za pri-

rejanje veselja in zabav, kot da za to pri nas ne bi bilo že dovolj sličnih prostorov. — V čim krepkejšo ilustracijo zgrešenosti delovanja naših organizacij naj navedemo še nekaj primerov. Pretežna večina »kulturnih« društev je absolutno proti pijančenju. Kak nesmisel, če tedaj eno teh društev priredi veselico, kjer skuša iztisniti čim več dobička uprav s tem, da posestnikom vsiljuje alkoholne pijače. — Prostor naših »kulturnih« društev čisto nudijo žalostno sliko, ko se ob taktu plesne glasbe majajo po dvoranah, kjer bi naj kraljevala prosveta, — žalostne pijane postave. In je mnogokrat tako, da po teh dvoranah vidimo od alkohola omamljeno mladino, ki naj bi bila prva skrb naših kulturnih organizacij. Ali človek pri vsem tem ne bi postal skeptičen in ali se ne bi vprašal: kje, kje se prav za prav očitje kulturnost naših kulturnih in čisto telesno-vzgojnih organizacij? — In vzamimo za primero eno naših organizacij, ki oznanjuje evangelij nacionalizma. Na drugi strani pa organizira prirejanje kinopredstav, kjer veje iz nemških zvočnih filmov boš nasprotni duh. Odveč bi bilo govoriti še o drugih primerih, ker že itak zgornji mečejo kaj čudno luč.

Delovanje takih društev in organizacij je enako ničli. Ker kolikor te organizacije stori koristnega na eni strani, prav toliko, če ne še več — je izgubljenega na drugi strani.

Za občo kulturno naprednost in občo nacionalno zavest so veselice in zabave, kjer se pijančuje, so kabaretne predstave naših odrov, je uprizorjanje nemških filmov — utež, ki ne bo nikoli odtehtala pozitivnih strani naših društev in organizacij.

Naša društva in organizacije se bi naj zavedale, da njih kulturno in nacionalno delovanje ne sme biti tako, da bi na račun tega bila škoda povzročena kje drugje. In naj ne vidijo svoj smoter v kamnitih domovih, ki

jih nazivajo »domove prosvete«, pa so to domovi, ki nudi eden izmed njih naslednjo statistiko: 5 gledaliških predstav združenih z zabavnimi večeri, 3 veselice, 2 proslavi, 2 predavanji, štirikrat je bil dom »posojen« za veselice drugih društev — vse to v enem letu. Naj naša društva ne vidijo svojega uspeha v pravilu: Čim več denarja, tem več veljave.

Vemo, da bo prvo vprašanje: kje naj potem te naše organizacije in društva dobe sredstva za nabavo telovadnega orodja, knjig, kulturnih filmov, skoptičnih aparatov, opreme odrov itd.

Najprimernejše za to bi bile nabiralne akcije, katerim se je naše občinstvo še vselej odzvalo. Seveda ne bi smele biti prepogoste in bi morale biti dovoljene samo društvom in organizacijam, ki imajo res kulturne in nacionalne smotre. Organizacije, ki nimajo takih smotrov, pa itak ne spadajo pod našo kritiko in je njih delovanje svobodno. Na drugi strani pa bi naj prispevale tudi država, banovina in občine. Pa tudi naša industrija naj bi prispevala.

Te vrstice smo napisali, ker baje namerava pričeti neka naša kulturna in nacionalna organizacija v Mariboru s prirejanjem svojih kinopredstav. Ker smo mnenja, da se ne bo predvajalo samo kulturnih filmov (primer ljubljanska ZKD!), bi rekli, da nam je tretji kino, ki bi predvajal nemške šlagerke zvočne filme nepotreben, najmanj pa, da bi to bilo pod firmo kulturne nac. organizacije. Je to v interesu Maribora in čeprav bi se morda iz tega stekala sredstva za kulturne potrebe našega podeželja.

Nacionalizem in internacionalizem v sovjetski Rusiji.

Ob priliki objave zakona za primer veleizdaje v Sovjetski Rusiji (zakon, ki predvideva silno ostre kazni za one, ki delujejo v škodo države), so sovjetski listi objavili članke, ki so povzročili veliko senzacijo. Že sami naslovi teh člankov predstavljajo nekaj povsem nerazumljivega v deželi, kakor je to Sovjetska Rusija, kjer se je preko šestnajst let govorilo samo o internacionalizmu. Tako prinaša organ komunistične stranke »Pravda« komentarje k zakonu za primer zločina veleizdaje pod naslovom »Za domovino«. V tem članku se govori sedaj v taki obliki, kot se doslej vobče ni smelo v vsem komunističnem tisku.

»Pravda« na primer piše: »Za domovino! Ta vzklik izraža plamen herojstva, plamen stvariteljske iniciative na vseh poljih našega bogatega in raznolikega življenja. Obramba domovine je najvišji zakon življenja. Za domovino, za njeno čast in slavo, moč in blagostanje! Vsak, ki bi si drznil dvigniti roko proti domovini, mora biti pogubljen!«

Interview

NAŠ »OMEGA« PRI ANTE TRSTENJAKU.

Uredništvo. Telefon zazvoni zno va. Urednik ves nervozen pri slušalki: »Tu »Borba«, kdo tam?« »Ante Trstenjak, akademski slikar. Ali je vaš kulturni referent tam?« »Ni ga. Pokličite ga jutri.« »Rad bi se seznanil z njim. Naj me obišče v razstavnem lokalu.«

Drugi dan popoldne. Nisem si sestavil vprašanj kot drugi žurnalisti, kadar hočejo koga intervjuvati. Ustavim se pred majhnim lokalom palače Banovinske hranilnice. Semkaj se je zatekel slikar. Razstava še ni odprta. Da li ga najdem? Potrkam. Nato vstopim: »Dober dan.« V lokalu je bil popolnoma sam mož srednjih let, zabijal žeblice v steno in razobešal slike.

»Ste vi gospod Trstenjak, akademski slikar?«

Okrenil se je. Sedaj sem ga šele lahko videl povsem takega, kot je. Njegove prijazne oči in nasmejan obraz me pozdravita: »Dober dan. Jaz sem, Trstenjak, da. Želite?« V njegovem glasu je nekaj prileškega. In besede ter infimiviti.

»Kulturni referent Borbe.«

Veselo mi ponudi roko. »A vi ste tisti. Glejte, glejte! Kako pa ste me mogli zamenjati z Davorinom Trstenjakom, ko ste poročali o moji razstavi. Jaz sem Ante.«

Strela! Tako pomota! In še kulturni referent! Skoraj me je obšla rdečica: »Oprostite. Dvoje slavnih imen... človeku se lahko primeri...«

Smijal se je. Nato sva pričela: »Vi ste

A. TRSTENJAK

Ulica v Morlaixu

baš zaposleni. Pa upam, da ne motim.« »Nikakor.« »Bi si lahko ogledal vaše slike?« »Prosim, izvolite.«

Najprej sem bežno pregledal vsa dela. Radi prvega vtisa. Reči moram, da me je frapirala polnost barv. Šele nato sem pričel motriti vsako delo posebej. Iskal sem nje-

ga zgradbo, kontraste, barvitost, perspektivo, zamisel itd. Zanimivo poglavje upodabljaajoče umetnosti je pravilni in najplodovitejši moment. Slikar v nasprotju s poetom in komponistom, lahko upodobi samo en moment. Zato si voli prav takega, ki nudi vpogled v naprej in nazaj, ki prikaže idejo baš v prelomu in zato v vsej njeni veličini. Pri pokrajinskem slikanju imenujemo ta moment, primeren motiv. V tem se izkaže mojster. In to je, vsaj po mojem mnenju — Trstenjak. Vsakomur je pač znana slika našega pokojnega kralja Aleksandra I., ki jo je ob priliki njegove smrti izdala Jadranska straža v obliki razglednice. Na žalost in v našo kulturno sramoto, se avtorja na tej razglednici ne omenja. Na tem portretu se lahko vsakdo prepriča, s kako večščino je Trstenjak kralju podal ono pozo, ki je našega velikega pokojnika najbolj karakterizirala. Sam blagopokojni vladar se je izrazil, da je to njegov najboljši portret.

Trstenjak razstavlja tokrat skoraj samo pokrajine. Nekaj je tudi tihožitij in portretov. Vsa njegova dela ga kažejo kot mojstra tehnike. Sedanjim njegovim slikam se pozna francoski vpliv. Zato sem ga zvedavo vprašal: »Ste bili v Parizu, kaj ne?« »Pravkar sem se vrnil iz Francije v Prago, kjer imam svoj atelje. Razmere pa so me prisilile, da malo pokukam tudi v našo lepo domovino.« — »Gotovo ste mnogo potovali?« — »O, da. Ta slika, vidite, je iz podkarpat-ske Rusije. In to so motivi iz Francije...« — »Posebno znani so vaši portreti lužiških Srbov. Čemu jih niste prinesli s seboj?« — »Še s temi slikami sem imel na carinarnici velike težave. Če bi se hotel mariborski publiki pošteno predstaviti, potem bi moral pripeljati cel vagon svojih slik. Toda to bi bilo vsekakor predrago. Sploh sem hotel razstaviti brez vstopnine...«

Ustavim se pred tihožitjem: »Dovolite go-spod Trstenjak, kaj ste hoteli tu predstaviti?« — »V prvi vrsti me je zanimal motiv

kot tak. Z vsemi svojimi barvami in odtentki. Kakih globokih idej nisem imel in jih nisem nameraval iskati. Slike te vrste so mi najljubše. Poglejte ta moja ozadja. Vsa so raznobarna ter tvorijo z glavnim motivom harmonijo, nekakšno simfonijo barv.«

»Da, to sem opazil. Sploh me zanima vaša tehnika. Ako bi mi hoteli povedati kaj o njej?«

»Dobro. Moja specialiteta je gvaš. Pa tudi olje in akvarel. Tudi grafiki sem v celo kipar. Pri tej sliki (pokazal je na neko tiho-žitje) sem poizkusil neko moje lastno vezivo. Njegove sestavine so kemično čiste. Mislim ga predložiti patentnemu uradu v Pragi.«

»Kako stara je slika?«

»Dve leti.«

»Skoraj premočno za preizkušnjo takega veziva.« sem skeptično zmajal z glavo.

»No, to bo pokazala bodočnost.« je odgovoril in se zagonetno nasmešnil.

»Kot se mi zdi, vas predvsem zanimajo barvni problemi.«

»Popolnoma pravilno. Vidite prav to in samo to je slikarstvo. Nekateri slikarji pripisujejo barvam premočno pomena. Kot da bi barve same ne govorile. Tako nekateri uporabljajo črno samo kot senco. Pri meni pa je črna barva ton, ki ga z uspehom uporabljam.«

Pokazal mi je reprodukcije svojih slik. Čudil sem se, koliko svetlobe in jasnosti originala so ohranile. On pa je pojasnjeval. »Do-bra slika se spozna šele po reprodukciji. Pri-merjajte samo original in fotografijo. Nihče ne bi verjel, da je v modri barvi toliko svet-lobe. In kako točno harmonira s svetlobo drugih barv v reprodukciji.«

Nato sva govorila o Jakopiču in sloven-skem slikarstvu vobče. Zelo se je zanimal za mlajše, katere radi svoje dolge odsotnosti ne pozna. Iz pogovora je vedno bolj in bolj rastla njegova osebnost. Šele tedaj, ko sem ga popolnoma razumel, sem tudi primerno dojel njegova dela.

Omega.

Jugoslovanskemu narodu!

Zločinska roka plačnega izdajalca, vodena od naših sovražnikov, je vzela življenje našemu vzvišenemu vladarju, z namenom preprečiti in onemogočiti njegovo veličastno delo na zgraditvi miru ne samo našega, temveč miru cele Evrope.

Dragocena kri je prelila v trenutku, ko so ti naporji postali že stvarnost, ko sta izrazila svojo veliko moč z mogočno manifestacijo zavezniške zvestobe in solidarnosti dva naroda, ki sta se vedno borila za resnico, pravico in svobodo. Udarci, ki nam je zadal, je težak. Najtežji, ki nas je sploh mogel zadeti. Toda nam ostane zgrajen temelj veličastnega dela, katerega je položil naš Vodja in za katerega je prelił svojo kri.

JUGOSLOVENSKI NAROD!

V tem težkem trenutku mora ogabni zločin, ki je vzel našemu narodu Vodjo, Vladarja in Kralja, ženi in materi draga moža, a slabotnim otročičkom očeta, v slehernem človeku vzbuditi največje ogorčenje.

Narodna Odbrana kot nestransko in nadstransko organizacija Vas, v zajednici s podpisanimi nacionalnimi organizacijami poziva, da prenesete z največjim mirom, čeprav polni bolesti in ogorčenja težek udarec usode, ki nas je zadal prav v času, ko vsi narodi in vse države z najtežjo muko in velikimi skrbmi rešujejo različne nacionalne, gospodarske in socialne probleme.

Po tisoč letih razedinjenja življenja in robovanja pod tujcem in po tolikih grozotah, je prišlo do osvobođenja in uedinjenja največjega dela jugoslovenskega naroda. In to težko in veličastno delo je izvedel in dovršil veliki Kralj-Mučenik.

V globoki žalosti in bolesti, ranjeni v dno srca, moramo mirno in hrabro prenesti težak udarec. Spominu našega velikega vladarja se bomo najbolje oddolžili z živo zavestjo, da nam je dolžnost očuvati to njegovo delo tako, da bomo izvrševali njegovo poslednjo željo:

ČUVAJTE JUGOSLAVIJO!

Jugoslovanski narod! Naši sovražniki želijo in bodo poskušali izzvati bratske prepire in komaj čakajo, da bi se mogli okoristiti z našo neslogo.

Sporočamo jim, ker smo si v svesti, da se hudo motijo, kajti mučeniško prelita vzvišena kri bo najboljši cement edinstva naše države in naroda.

Naj vsi naši neprijatelji vedo, da nas niti ta ogabni zločin ne bo ustavil, da ne bi dovršili delo izgrajevanja naše države, ki ga je pričel naš Veliki Kralj.

Država nam mora biti vedno in povsod vsega in vsakogar.

Država obstoja in bo obstojala.

Narodova kletva je božja kletva. Brez mržnje, dostojanstveno prenašamo našo bol in prepuščamo božji pravici in zakonu, da krivce zasluženno kaznujejo, ker verujemo v nezmotljivost božje pravice.

Zavedamo se težav, v katere je prišel naš narod zaradi te nenadomestljive izgube našega Vodje in Kralja. Podpisane nacionalne organizacije v Zagrebu odločno zahtevajo od vseh in od vsakogar, da se najenergičneje izvede ideja in program izražena v manifestu od 6. januarja 1929 in potrjena v Njegovi modri in dalekovidni oporoki 5. januarja 1934.

V tej odločitvi nas ne sme nič premotiti, ker teče kri Velikega Vodje Karađordja tudi v žilah našega novega vladarja Nj. Vel. kralja Petra II., ki bo z božjo pomočjo in zvestim sodelovanjem vseh nas dovršil započeto delo svojega vzvišenega očeta.

Slava kralju I. Uedinitelju!

Naj živi Nj. Vel. kralj Peter II.!

V Zagrebu, dne 10. oktobra 1934.

NARODNA ODBRANA
SOKOLSKA ŽUPA
JUGOSLOVENSKA AKCIJA
ČETNIŠKA UDRUŽENJA
ZVEZA VOJNIH DOBROVOLJCEV
JADRANSKA STRAŽA

Priporoča se

Foto Mirko Japelj

Maribor, Gosposka ulica 28

Vsa popravila otroških vozičkov izvršuje tvrdka

BOGOMIR DIVJAK
Maribor, Ključavničarska ulica št. 1

IVAN KRAVOS

MARIBOR
Aleksandrova 13

Telefon 22-07

Zimsko perilo,
rokavice,
nogavice,
obleke,
klobuke itd.

Velika izbira!

Ugodne cene!

JAKOB LAH, MARIBOR
GLAVNI TRG

Velika izbira vseh vrst blaga za zimske plašče nudi

Franjo Cverlin
Maribor, Gosposka ul. 32

Nogavice:

ženske od Din 6 naprej
moške „ „ 4 „
otroške „ „ 4 „

Amerikanski Bazar
Maribor, Jurčičeva ulica 9.

Maribor

Dr. Planinšek odhaja

Te dni se poslovili od našega mesta g. dr. Odon Planinšek. Njegove zasluge v mariborskem nacionalnem življenju so take, da je naša dolžnost, da se ga spomnimo s par vrsticami. Udejstvovanje dr. Planinška v mariborskem nacionalnem življenju je bilo veliko in vsestransko. Velike in neveljavne so zasluge, ki si jih je pridobil pri organizaciji slovenskega sporta v Mariboru. Bil je med oni mi pionirji, ki so takoj po prevratu uvideli važnost in potrebo slovenskega sporta, kot protitež takrat nemško šovinističnim mariborskim klubom. On je bil med onimi, ki so ustanovili I. slovenski sportni klub Maribor in je bila predvsem njegova zasluga, da je ISSK Maribor vedno in povsod umel braniti prestiž slovenskih sportnikov nad nemškimi. Kot spreten in agilen organizator, je zavzemal prav vidna mesta v naših sportnih instancah. Njegovo delo pa ni bilo samo sportno. Udejstvoval se je v mnogih naših nacionalnih organizacijah, zadnje čase je bil glavni tajnik Oblastnega odbora Narodne odbrane v Mariboru. Kljub mnogostranskemu udejstvovanju pa je bil tudi v službi vesten in marljiv in je slovel kot eden najboljših juristov. — Z njegovim odhodom bodo mariborske nacionalne in sportne organizacije utrpeli veliko škodo. Želimo g. dr. Planinšku na novem službenem mestu v Sremski Palanki enako uspešnega delovanja!

„Vohunska afera“

Vsa mariborska nacionalna javnost je z velikim interesom zasledovala takozvano »vohunsko afero«, ki se je pletla med upravnikom mariborske podružnice »Jutra« g. Slavkom Rejo in revizorjem »Jutrove« podružnice g. Doležalom. G. Reja je namreč tožil g. Doležala, da je ta o njem govoril po Mariboru, da je italijanski špijon. Pri razpravi, ki se je nedavno vršila pred mariborskim sodiščem, je prišlo do interesantnih iz-

jav, ki so jih podale razne mariborske vplivne osebnosti. Nad vse interesantni so bili tudi kontraverzi med obtožencem, njegovim zagovornikom dr. Reismanom in tožiteljem. Končno sta se g. Doležal in g. Reja pobotala in sicer tako, da nosi vse sodne stroške obtoženec in da da primerno izjavo o neosnovanosti sumničenja v mariborskem »Večerniku«. Zanimivo je še, da je g. Reja (kot upravnik »Večernika«) uvrstil Doležalovo izjavo v velikem formatu kar na drugo stran lista, čeprav je dal Doležal upravi striktno naročilo, da se zadevni preklci objavi med malimi oglasi s krajšim besedilom. S tem bi bilo torej konec te »afere«. Kakor pa izgleda, še ni padla zadnja beseda. — Mi se samo čudimo, da se je g. Reja zadovoljil s tako poravnavo. Bilo bi v njegovem interesu, kakor tudi v interesu mariborske nacionalne javnosti, da se bi ta zadeva razčistila do dna. Nacionalna javnost želi in zahteva to!

*

m- Obilo sreče! V soboto, 13. oktobra 1934 sta se poročila tov. Anton Budihna in tovarilšica Terezija Pregelj, oba zvesta člana podružnice Narodne strokovne zveze v Mariboru. Obema poročencema želimo mnogo sreče in zadovoljstva!

m. OUZD in socialno vprašanje. Vodstvo OUZD, ki bi moralo kot delavska institucija prednjačiti v socialnem vprašanju vsem drugim, se tega niti malo ne zaveda. Obiskovalci kopališča se čudijo in tudi zgražajo nad dejstvom, da zaposluje OUZD blagajničarja in maserja, kakor tudi blagajničarko in maserko, vse v eni osebi. Izučen maser mora takorekoč opravljati dve službi in to v času splošne brezposelnosti. Ker je kopališče odprto tudi ob nedeljah dopoldne sledi, da ti dve osebi nimata niti toliko prostega časa, ki ga vsak človek potrebuje za lastno nego in skrbstvo in to pri bagatelni plači. V Mariboru je gotovo zadosti zmognih brezposelnih, ki bi za primerno plačo vršili službo blagajničarja ali blagajničarke. Upamo, da bo vodstvo OUZD upoštevalo naš apel. — Obiskovalci.

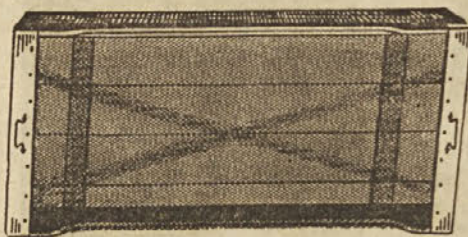
m- Ugotovitev. Na dan pogreba Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja je g. Löbl, kompanjon g. Marka Rosnerja okna svojega stanovanja zastrl z oknicami. G. Löbl stane v hiši dravske banovine v Strossmayerjevi ulici in je izgledalo, kot da je to storil nalašč, ko so bila vsa druga okna okrašena s cvetjem in gorečimi svečami.

m- Moderna preureditev avtomatičnega bufeta. Nedvomno je »Avtomatični bufet«, ki je sedaj last g. Gjura Valjaka za naše mesto velika pridobitev. Dobrodošel je tako potujočemu občinstvu kot onemu, ki si želi hitrega in cenega okrepčila. Sedaj je bufet popolnoma preurejen in nudi vsakovrstne specialitete tako v jedilih kot v pijačah. In kar je glavno: poceni! — Sicer pa pove več o tem tozadevni oglas na zadnji strani »Borbe«.

m- Mariborskim naročnikom! Vse naše mariborske naročnike, ki prejemajo »Borbo«, dostavljeno po raznašalcih, prosimo, da nam takoj sporoče vsako nerednost v sprejemanju lista. »Borba« mora biti dostavljena še v petek popoldne, oziroma v soboto dopoldne. Če prejemajo »Borbo« kasneje, naj nam to takoj sporoče!

Pohištvo, vložke, tapetništvo in dekoracije

najceneje nudi

NOVAK

Maribor, Veljinska 7
Koroška 8

Telefon 29-05

Najnovejši vzorci ikan n blaga za pohištvo, zavese in madrace

OBVESTILO!

Cenj. občinstvu mesta in okolice vljudno naznanjam, da sem prevzel v samolast znameniti

avtomatični bufet, d. z. o. z., Maribor, Slovenska ulica 12

ter istega popolnoma na novo, strokovnjaško in času primerno preuredil. • Bufet je stalno obskrbljen z veliko izbiro raznih mrzlih in toplih jedil, posebno raznih specialitet po najnižji ceni od Din 2.— do Din 5.—, kar se zlasti potujočemu občinstvu priporoča, da vsakdo za najmanjši denar dobi prvovrstna jedila in pijače. • Velika izbira prvovrstnih vin, likerjev in žganja ter vedno sveže »Union« pivo. • Posebna novost: najrazličnejše specialne AMERIKAN-BAR pijače po izredno nizkih cenah.

Priporoča se **GJURO VALJAK**, lastnik.